

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/10901-9

22. april 2024

Svar på høring om endring i sivilbeskyttelsesloven Svar på høring om endring i sivilbeskyttelsesloven

Forsvarsdepartementet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 15. januar 2024 om endringer i sivilbeskyttelsesloven.

Forsvarsdepartementet har følgende kommentarer til høringen;

I medhold av forsvarsloven § 25 kan Forsvaret inngå kontrakt om tjenesteplikt med personer uten verneplikt og utvidet tjenesteplikt for vernepliktige. Det fremgår av bestemmelsen at personer som inngår en slik kontrakt har samme rettigheter og plikter etter forsvarsloven som personer med lovpålagt verneplikt. Videre kan Forsvarsdepartementet og underliggende etater inngå kontrakt om tjenesteplikt med sivil tilsatte i virksomheten i medhold av forsvarsloven § 25 a. Dette innebærer at de er tjenestepliktige, jf. forsvarsloven § 2.

I lys av Justis- og beredskapsdepartementets forslag om straff for overtredelse av bestemmelser i forslag til nytt kapittel VI B Sivil arbeidskraftberedskap i sivilbeskyttelsesloven, herunder straff for brudd på pålegg om arbeidsplikt etter forslag til ny § 25 h, ser Forsvarsdepartementet behov for en klargjøring av straffansvar for brudd på tjenesteplikten etter forsvarsloven § 25 og § 25 a. FD ønsker nærmere dialog med Justis- og beredskapsdepartementet om dette.

Forsvarsdepartementet gjør Justis- og beredskapsdepartementet oppmerksom på at det er vedtatt en ny bestemmelse i forsvarsloven § 57 a om behandling av personopplysninger. Videre er det vedtatt endringer i forsvarsloven § 58 om innhenting av personopplysninger. Endringene forventes å tre i kraft 1. juli 2024. Samtidig oppheves forsvarsloven § 7.

Postadresse
Postboks 8126 DEP
0032 OSLO
postmottak@fd.dep.no

Kontoradresse
Glacisgata 1
regjeringen.no/fd

Telefon
23098000
Org.nr 972417823

Avdeling
II 5 Int.nasj og
operasjonell rett

Saksbehandler
Christine Kjøning
Bertheau

Vedlagt ligger høringssvar fra etatene i forsvarssektoren som hadde kommentarer til høringen.

Med hilsen

Henning Vaglum
ekspedisjonssjef

Christine Kiønig Bertheau
Oberstløytnant/Kommandørkaptein

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg:
Høringssvar fra Forsvarsmateriell
Høringssvar fra Forsvaret
Høringssvar fra Forsvarsbygg

Til
FORSVARSDEPARTEMENTET

Vår saksbehandler
Mads Halle Olsen

Vår dato
18.03.2024

Vår referanse
2024/300-4/317

Postboks 8126 DEP
0032 OSLO

Tidligere dato

Tidligere referanse
24/00181-2

Høring om endringer i sivilbeskyttelsesloven - Sivil arbeidskraft når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare

1. Innledning

Det vises til Forsvarsdepartementets (FD) brev 22. februar 2024, hvor Forsvarsbygg (FB) er bedt om å oversende eventuelle merknader til høring av forslag til endring i sivilbeskyttelsesloven – sivil arbeidskraftberedskap når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD).

Frist for oversendelse av eventuelle merknader ble satt til 22. mars d.å.

FB er overordnet sett enig i og positiv til lovforslaget og forsøket på å angi rammene for regulering av det sivile arbeidslivet i sikkerhetspolitisk krise og krig. Dette vil gi større forutberegnelighet og gi bedre grunnlag for å utvikle planverk. Overordnet sett synes også innretningen å være positiv, hvor bestemmelsene samles i en lov, med ulike og eskalerende tiltak. FB har imidlertid enkelte merknader til høringsforslaget, som fremkommer nedenfor. Enkelte merknader er mer å oppfatte som innspill til intern diskusjon i forsvarssektoren.

2. Merknader

2.1. Forholdet til forsvarsloven

Som kjent er det store flertallet ansatte i FB sivile, uten at de nødvendigvis har en eksisterende arbeidspålit i krise eller krig. Det er dermed av avgjørende betydning for FB at det er en forutberegnelighet tilknyttet bruk av sivil arbeidskraft.

Pr i dag kan FB bruke den alminnelige verneplikten etter forsvarsloven § 2 for å sikre tilstrekkelig arbeidskraft. I tillegg har FB som kjent fått hjemmel til å inngå frivillig kontrakt etter forsvarsloven § 25a. Rekkevidden av sistnevnte, samt forsvarsloven § 25, er imidlertid p.t. noe uklar for FB. FB forsøker dermed p.t. å få avklart nærmere forståelsen av og tiltenkt rekkevidde av disse bestemmelsene.

I tillegg arbeider FB med å få kartlagt hvor mange oppgaver/hvilke funksjoner i FB som vil utgjøre direkte deltagelse i fiendtligheter.

FB har dermed pr i dag ikke full oversikt over hvor aktuell og anvendelig dette aktuelle lovforslaget faktisk er.

2.2. Bruk av rammelov

FB er enig i at det mest hensiktsmessige er å fastsette en rammelov, som gir hjemmelsgrunnlag for Kongen i statsråd eller Kongen til å fastsette konkrete forskrifter.

Det fremgår imidlertid ikke uttrykkelig av høringsnotatet når, av hvem og hvordan slike forskrifter er tenkt utarbeidet. Det er FBs syn at flest mulig forskrifter bør være klargjort på forhånd for at det skal kunne gi størst nytteverdi og forutberegnelighet i utvikling av planverk og til bruk i øvelser samt når et eventuelt behov for pålegging av sivil arbeidskraft eventuelt inntreffer. Det kan være krevende å utarbeide alle nødvendige forskrifter når en eventuell krise eller krig først har oppstått. JD, FD og øvrige departement bør dermed forberede så mye som mulig allerede nå, og ikke iverksette slikt forskriftsarbeid når behovet først har oppstått.

FB anser det heller ikke problematisk å fastsette forskrifter allerede nå. Det kan i forskriften angis ikrafttredelsestidspunkt fra eksempelvis det tidspunktet Kongen/Kongen i statsråd bestemmer, i forbindelse med et sivilt eller militært beredskapstiltak eller på annet forhåndsdefinert tidspunkt.

2.3. Virkeområde

FB er i utgangspunktet enig i foreslått formålsbestemmelse i § 1 og foreslått virkeområde i § 2.

FB er også enig i JDs vurdering om at foreslått lovendring ikke kan benyttes til å gi personer med sivil arbeidsplikt oppgaver som innebærer at de tar direkte del i fiendtligheter.

I høringsnotatet synes imidlertid JD tidvis også å begrense muligheten til å gi en sivil arbeidsplikt etter foreslåtte lovbestemmelser for å utføre arbeid for Forsvaret på et mer generelt grunnlag. Det kan etter FBs syn i utgangspunktet tenkes at det også er behov for å utføre arbeid i Forsvaret som er av sivil karakter og som ikke vil anses som direkte deltagelse i fiendtligheter. Det bør dermed avklares om det i slike tilfeller er mulig å benytte seg av de foreslåtte bestemmelsene i sivilbeskyttelsesloven. Det bør da også avklares om omtalen i høringsnotatet er ment å begrense muligheten til å gi en sivil arbeidsplikt til fordel for de øvrige etater underlagt FD.

Det bør kanskje også avklares nærmere – eventuelt internt – om hjemmelen kan benyttes der arbeidet vil utføres i eller nært militære mål og det dermed også er risiko for følgeskade, som er aktuelt for FBs del (om ikke alle oppgaver som utføres her må anses som å utgjøre direkte deltagelse i fiendtligheter). Høringsnotatets punkt 4.9. omtaler problemstillingen, men synes ikke å utelukke bruk av sivil arbeidskraft så fremt det ikke innebærer at den sivile arbeidstakeren tar direkte del i fiendtligheter.

2.4. Gjennomføring

Det er ikke inntatt nærmere bestemmelser om eller på annen måte omtalt i høringsnotatet hvordan det er tenkt at den sivile arbeidsplikten skal gjennomføres. FB antar at JD har tenkt at dette er problemstillinger som vil utredes og besluttes under forskriftsarbeidet. FB mener imidlertid at det på et så tidlig tidspunkt som mulig bør avklares hvordan arbeidsplikten er tenkt gjennomført, herunder da eksempelvis hvem som har kompetanse til å utarbeide forskrifter og fastsette hvilke forskrifter, på hvilket tidspunkt, hvem som vil ha det overordnede ansvaret for personellet, hvor og når vedkommende skal møte opp, hvordan personellet skal varsles osv. Det bør også avklares på forhånd hvilke øvrige rettslige rammer som skal gjelde for arbeidsforholdet, eksempelvis gjennom tilpasninger i arbeidsrettslige lover.

2.5. Forholdet til annet regelverk

I høringsnotatet henvises det til beredskapsloven og lov om militære rekvisisjoner, som da er eksempler på at det allerede finnes en hjemmel for å pålegge sivil arbeidsplikt. JD synes da å mene at alle slike lov hjemler skal bestå og da kunne benyttes parallelt med det nye lovforslaget.

Etter FBs syn, fremstår det imidlertid noe uhensiktsmessig å ha flere lovhjemler for slike inngripende tiltak som sivil arbeidsplikt utgjør, som delvis kan overlappe og konkurrere med hverandre. Det bør derfor vurderes å avklare nærmere hvilket forhold lovene skal ha opp mot hverandre, herunder om det skal være slik at beredskapsloven og lov om militære rekvisisjoner kan/skal benyttes som hjemmel for sivil arbeidsplikt. For øvrig så er det med ny lovhjemmel om sivil arbeidsplikt noe uklart om det fremdeles rettslig sett er adgang til å rekvirere arbeidskraft gjennom lov om militære rekvisisjoner og da hvilke føringer eller begrensninger som gjelder. Dette bør avklares nærmere.

2.6. Straff og håndheving

FB er enig i at brudd på de foreslåtte bestemmelsene bør være straffebelagt. Det er nødvendig av særlig preventive årsaker at brudd på slik arbeidsplikt har en konkret og inngripende konsekvens.

FB ønsker imidlertid å bemerke at det i praksis er av mindre betydning for FB (og presumptivt øvrige med behov for den aktuelle arbeidskraften) at den som opptre i strid med sin arbeidsplikt får bøter eller fengselsstraff. Vedkommende har blitt gitt en slik arbeidsplikt fordi FB (og andre) har behov for den konkrete arbeidskraften i en krevende situasjon, hvor FB da ikke har tilgjengelig slik arbeidskraft i egen organisasjon. FBs behov for arbeidskraft vil ikke bli dekket ved at den aktuelle personen blir straffet i etterkant. Av den grunn bør det også vurderes om det skal inntas ytterligere bestemmelser om mulig håndheving av arbeidsplikten, eksempelvis avhenting av de unnlater å møte - tilsvarende som for den alminnelige verneplikten, jf. lov om militær politimyndighet § 13.

FB ser også at det kan stilles spørsmål ved om den som har sivil arbeidsplikt tilknyttet oppgaver i forsvarssektoren i en krigssituasjon også vil være underlagt militær straffelov, jf. lovens § 9 nr. 3. Dette bør kanskje vurderes nærmere, herunder hvilke konsekvenser det kan ha for anvendelsen av de foreslåtte lovbestemmelsene.

3. Avslutning

FB har med dette oversendt de merknader og spørsmål FB har til JD forslag til endringer i sivilbeskyttelsesloven.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål eller behov for ytterligere informasjon om merknadene.

Mads Halle Olsen
Advokatene i Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Vår saksbehandler

Vigdís Jahren, vjahren@mil.no
+47 23 09 31 42, 510 3142
FMA/MATERIELLAVD/MATR REGVSEK

Vår dato

2024-03-20

Vår referanse

2024/002534-009/FORSVARET/ 008

Tidligere dato

2024-02-22

Tidligere referanse

24/00181-2

Til

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO
NORGE

Kopi til

FMA/INVAVD/JURIDISK SEK
FMA/MARKAP
FMA/ORG-FELLESTJ
FMA/ØKONOMIAVD

Svar fra FMA på høring om endringer i sivilbeskyttelsesloven

1 Bakgrunn

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har sendt ut høring om endringer i sivilbeskyttelsesloven - sivil arbeidskraftberedskap når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare. Forsvarsdepartementet ønsker å sende samlet svar på høringen fra forsvarssektoren til JD. Dette er Forsvarsmateriell (FMA) sine innspill til høringen.

2 Drøfting

2.1 Generelt

FMA er positive til at anbefalingene fra Forsvarskommisjonen vedrørende tydeligere hjemler for å kunne pålegge private borgere og bedrifter plikt til å yte nødvendig bistand for å møte nasjonale trusler med samfunnets felles ressurser følges opp med dette lovforslaget. I beredskapssammenheng er forslaget spesielt positivt med tanke på at det bidrar til å ivareta behovet for forutberegnelighet, samt hensynet til forberedelse, planarbeid og øvelser.

2.2 Virkeområde – endringer i sivilbeskyttelsesloven § 2

FMA støtter forslaget om et nytt tredje og fjerde ledd som hjemler virkeområdet for nye kapittel VI B. FMA har ingen bemerkninger til det materielle innholdet, men det har kommet inn forslag om å dele opp fjerde ledd, slik at det blir 5 ledd i § 2. Forslaget blir således:

Forslag fjerde ledd:

«Kapittel VI B gjelder også i indre norsk farvann, norsk sjøterritorium og den del av kontinentalsokkelen som er undergitt norsk statshøyhet.»

Forslag femte ledd:

«Kapittel VI B gjelder tilsvarende for norske skip og luftfartøy uansett hvor de befinner seg. Kongen kan gi forskrift om anvendelse av kapittel VI B for norske statsborgere i utlandet»

Bakgrunnen for forslag om å dele opp fjerde ledd er for å fremheve skillet mellom hva som gjelder på norsk territorium og hva som gjelder for fartøy og norske statsborgere uavhengig av hvor de befinner seg. Skillet er viktig å få frem ettersom fartøy og norske statsborgere som oppholder seg i utlandet kan være pliktige til å returnere til Norge ved forskrift. I en krise eller

Postadresse

Postboks 800 Postmottak
2617 Lillehammer
Norge

Besøksadresse

Grev Wedels plass 1
0151 OSLO
Norge

Sivil telefon

/

Militær telefon

0510 3003

Epost/ Internett

postmottak@fma.no
www.fma.no

Vedlegg

Organisasjonsnummer
NO 916 075 855

krig kan det være utfordrende for norske fartøy og statsborgere å returnere til Norge. Det vil således være hensiktsmessig at disse i større grad får muligheten til å planlegge og forberede seg på en slik situasjon. Et eget femte ledd for slike tilfeller vil derfor kunne være formålstjenlig.

I et totalforsvarsperspektiv anser FMA det som positivt at det gis adgang til å gjøre tiltak om sivil arbeidskraft for nordmenn i utlandet og utenlandske statsborgere, noe som er spesielt relevant for f.eks. handelsflåten.

2.3 Definisjoner – endringer i sivilbeskyttelsesloven § 3

FMA støtter forslag til at loven skal ha en definisjon av *Arbeids- og tjenesteforhold*, jfr. § 3 bokstav g.

FMA vurderer at det kan være mer presist å benytte «arbeidstaker eller tjenesteyter» istedenfor «den som oppfyller med arbeid eller ytelse». Endringen vil tilsynelatende ikke medføre noen materielle endringer, men være enklere å forstå.

Definisjonen i § 3 g) vil således lyde:

«Avtaler om arbeid eller tjeneste mot vederlag med arbeidstaker eller tjenesteyter som er en fysisk person».

2.4 Forslag til § 24 g) – regulering av arbeids- og tjenesteforhold og arbeidspliktforhold

Forslaget oppstiller eksempler på hvilke endringer som kan fremgå av forskrifter hjemlet i § 24 g. Det er klart at oppramsingen av eksempler ikke er uttømmende. Et innspill er likevel å legge ved «tillitsvalgtes rettigheter og plikter». Bakgrunnen for at det kan være formålstjenlig er at det kan tenkes at tillitsvalgtes rolle som talspersoner og bidragsyttere til at generelle arbeidsvilkår blir ivare tatt kan endres i en situasjon hvor rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare. At dette er et typisk endringstilfelle, som fremgår klart i lovtekst, vil kunne klargjøre og forberede tillitsvalgte på at deres rolle vil kunne måtte endres som følge av forskrift.

2.5 Forslag til § 24 h) – pålegg om arbeidsplikt

Forholdet mellom rekvisisjonsloven og sivilbeskyttelsesloven bør avklares.

2.6 Forslag til § 24 i) Forberedende tiltak, øvelser og forhåndsutpeking til arbeidsplikt

FMA anbefaler at «norske borgere» tas med i oppramsingen i første ledd som det er gjort i andre ledd. Det er klart at eksemplene i første ledd ikke er uttømmende, men det kan argumenteres for at «norske borgere» er en av de mest naturlige gruppene å forberede pålegg om arbeidsplikt etter § 24h. Det anses hensiktsmessig at oppramsingen av eksempler i første og annet ledd er likelydende. Noe annet vil kunne tolkes som at det personelle virkeområdet varierer i de to leddene.

2.7 Forslag til § 24 j) Opplysningsplikt

FMA kommer med innspill om å få med «personopplysninger» som eksempel på hvilke opplysninger som kan innhentes. Bestemmelsen vil således lyde:

«Uavhengig av om en situasjon nevnt i § 24 e første ledd har inntrådt, kan Kongen gi forskrift om at enkeltpersoner, virksomheter eller offentlige organer uten hinder av taushetsplikt skal gi opplysninger, herunder personopplysninger, som er nødvendige for gjennomføringen av vedtak etter dette kapitlet.

FMA anser det som viktig å fremheve at personopplysninger kan bli innhentet ettersom departementet i sin vurdering benytter dette som et klart eksempel, samt at det vil henge godt sammen med forslaget som fremkommer i § 24 k *Behandling av personopplysninger*.

2.8 Forslag til § 24 l) Erstatning og kompensasjon

Det anbefales at FD vurderer å øke det materielle innholdet. Her skal det i ettertid utredes ordning for erstatning og kompensasjon. Et utgangspunkt for det materielle innholdet kan/bør

være allerede utredet godtgjøring for tjenesteplikt i Sivilforsvaret, Politireserven og Forsvaret. Rapporten ble levert allerede i 2016 og bør kunne fungere som et godt utgangspunkt for videre arbeid med en forskrift om erstatning og kompensasjon. Rapporten anbefalte følgende: «En godtgjøringsordning basert på prinsipper om rettferdighet, forutberegnelighet, likebehandling og tariffuavhengighet. Ingen skal tape på å utføre tjeneste for staten».

2.9 Forslag til § 37 syvende ledd om straff

Det fremgår i departementets vurdering i punkt 6.4.2 at brudd på arbeids- og tjenesteytelsen etter §§ 24 f) og 24 g) ikke omfattes av forslaget til straffebestemmelsen i § 37 syvende ledd. Bakgrunnen er at «arbeids- og tjenesteytelsen er avtalebasert», slik at det er avtalen som «regulerer den enkeltes arbeidsforpliktelser» (s. 77). Departementet bemerker likevel at virksomheter kan ilegges foretaksstraff dersom reglene i forslaget til §§ 24 f) og 24 g) ikke overholdes.

FMA anbefaler at FD på dette punkt vurderer en klargjøring av hvilke forhold i kapittel VI B som kan medføre en straffereaksjon etter denne loven.

2.10 Økonomiske og administrative konsekvenser

FMA finner det noe uklart hvilke mekanismer som skal bidra til å sikre det som omtales i siste avsnitt i kapittel 7 i høringsnotatet om «prioritering mellom sektorer, med sikte på å ivareta totalforsvarets behov på best mulig måte».

2.11 Lovens samlede virkeområde

Forsvarssektoren er helt avhengig av støtten fra sivile som ikke er ansatt i sektoren. Loven gir et viktig bidrag for regulere dette i krise og krig, men det anbefales å se spesielt på om loven regulerer all bruk av sivile utenfor forsvarssektoren. For eksempel når det gjelder bruk av konsulenter eller om dette fortsatt må avtales i kontraktene.

3 Konklusjon

Forsvarsmateriell ser positivt på lovforslaget. Det vil bidra til å tette juridiske hull i spennet mellom kontraktsforpliktelser på den ene siden og beredskapsforpliktelser på den andre. Pålegget om arbeidsplikt etter sivilbeskyttelsesloven vil være relevant for Forsvarsmateriell sin tilgang til sivilt personell som ikke har et ansettelsesforhold i forsvarssektoren i krise og krig.

Med hilsen

Jonny M. Otterlei (e.f.)
teknisk direktør

Sten Havik
seksjonssjef
oberst

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ikke håndskreven signatur.

Forsvarets svar på høringsforslag om endringer i sivilbeskyttelsesloven

Innledning

Forsvaret viset til høring fra Justis- og beredskapsdepartementet om endringer i sivilbeskyttelsesloven av 15.januar 2024.

Innledningsvis viser Forsvaret til et godt gjennomarbeidet høringsnotat. På generelt grunnlag støtter Forsvaret departementets forslag om å innta et nytt kapittel VI B i sivilbeskyttelsesloven. Forslaget vil gi Kongen hjemmel til å regulere sivile arbeids- og tjenesteforhold og pålegge sivil arbeidsplikt når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare. Forslaget vil gi økt forutsigbarhet både for Forsvaret og for sivilsamfunnet. Dette gjelder særlig adgangen til å forhåndsutpeke personer som vil være aktuelle for arbeidsplikt, samt adgangen til å øve personellet. Beredskapslovgivningen styrkes ved at de ytre rammene for sivil arbeidskraftberedskap er forhåndsregulert allerede i fredstid og hjemlet i lov med tilhørende forskrifter. Dette vil styrke beredskapsplanleggingen ved at sivil arbeidskraft i krise og krig kan planlegges med og øves i fredstid, noe som er særlig viktig for Forsvaret. For Forsvaret vil forslaget kunne bidra til å sikre leveranser også i krise og krig fra sivile aktører som Forsvaret har avtaler med.

Forsvaret har gjennomført en intern høring og vi vil i det følgende komme med innspill til punkt 4.9, 5.3.6.4 og 5.3.7 i høringsnotatet.

Krigens folkerett- punkt 4.9

Det fremgår av punkt 4.9 om krigens folkerett at sivile som blir underlagt sivil arbeidsplikt etter forslaget, ikke skal settes i funksjoner som gjør at de taper sin status som beskyttet etter folkeretten.

Forsvaret bemerker at dette punktet fremstår noe upresist. Militær nødvendighet og humanitære hensyn er en viktig del av reglene i krigens folkerett. Når det gjelder bakgrunnen for at sivile personer ikke skal utføre oppgaver eller inneha funksjoner som innebærer direkte deltakelse i fiendtlighetene, er dette imidlertid begrunnet i distinksjonsprinsippet og beskyttelsesplikten overfor sivile. Dette kunne med fordel vært omtalt eksplisitt i punkt 4.9. Det bør fremgå en vurdering av hvilke stillinger eller funksjoner som vil innebære direkte deltakelse i fiendtlighetene, og som dermed må bekles av militært stridende personell. Bruk av sivile i væpnet konflikt har til stadighet vært en juridisk problemstilling. Vi mener at det må gjøres en konkret vurdering av om statens plikt til å beskytte sivile som har havner i kategorien arbeidspliktig er ivarettatt. Spesielt kan det trekkes fram tilfeller hvor sivile blir pålagt oppgaver som direkte eller indirekte vil medføre at disse unødig blir lovlig følgeskade på grunn av pålegg om arbeidsplikt i en virksomhet som vil ha en sentral rolle inn mot Forsvaret og dermed utgjøre et militært objekt.

Pålegg om arbeidsplikt- punkt 5.3.6.4

Forsvaret savner en vurdering av hvordan staten skal ivareta beskyttelsesplikten overfor sivile der faren er tilstrekkelig nærliggende, herunder hvilke tiltak som kan benyttes for å ivareta statens folkerettslige forpliktelser overfor sivile og samtidig sikre

arbeidskraftberedskap i krig. En slik redegjørelse kan med fordel fremgå av forarbeidene til loven. I tillegg bør det fremgå hvordan vurderingen av om faren er tilstrekkelig nærliggende skal foretas, herunder hvilke kriterier ligger til grunn for vurderingen.

Forsvaret bemerker at høringsnotatets beskrivelser i punkt 5.3.6.4 (s. 55 flg.) om arbeidsplikt etter sivilbeskyttelsesloven kan skape en viss tvil knyttet til hvilken lovregulering av arbeids- og tjenesteplikt som har forrang. Forsvaret ønsker å understreke viktigheten av at tjenesteplikt etter forsvarsloven har forrang jf. forsvarsloven § 17. For Forsvaret vil det ut fra folkerettslige begrensninger være behov for å innrullere personell fra sivile leverandører som Forsvaret har avtale med og det kan ikke være usikkerhet knyttet til forsvarsloven § 17 sitt nedslagsfelt og Forsvarets adgang til dette. Departementets forslag til sivilbeskyttelsesloven § 24 h tredje ledd siste setning kunne dermed med fordel eksplisitt henvist til forsvarsloven § 17.

Det er fra enkelte avdelinger stilt spørsmål om hvorvidt Forsvarets personell kan forhåndsutpekes til roller innenfor eksempelvis kriseledelse. Slik vi leser forslaget skal arbeidsplikten blant annet legges til rette for Forsvarets behov. Vår forståelse er derfor at det i liten grad vil være aktuelt å omfordele ressurser fra Forsvaret til sivile virksomheter. For Forsvaret er det imidlertid relevant å peke på at også tjenesteplikt for sivilt tilsatte, som kan inngås med hjemmel i forsvarsloven § 25 a, må tas hensyn til. Forsvarsloven § 17 viser bare til tjenesteplikten for vernepliktige og personer som har inngått kontrakt om tjeneste i medhold av § 25. Dette kan hensyntas ved utarbeidelsen av forskrifter, men det gir økt forutsigbarhet dersom det også behandles i det videre lovarbeidet.

Forslag til § 24 i – forberedende tiltak, øvelser og forhåndsutpeking til arbeidsplikt- punkt 5.3.7

Som nevnt innledningsvis, er vi av den oppfatning at det er en stor fordel at forslaget til endringer i sivilbeskyttelsesloven inkluderer muligheten for forhåndsutpeking av arbeidsressurser og at sivil arbeidskraftberedskap kan planlegges med og øves i fredstid. Departementet foreslår «at det skilles mellom de som er tiltenkt en funksjon i det sivile kriseledelsesapparatet og andre», og hvor departementet mener at førstnevnte gruppe av personer bør kunne pålegges mer omfattende kurs- og øvingsaktiviteter. Vi ønsker å understreke at det for Forsvaret er avgjørende å få trent hele konseptet i fredstid og at det innebærer at personell som er tilsatt hos sentrale sivile leverandører for Forsvaret også må kunne pålegges øvingsaktivitet.

Konklusjon

Forsvaret er positiv til endringene gitt i høringsnotatet med de kommentarene som er gitt over og har ingen ytterligere innspill.